

Datum van
inontvangstneming

:

07/08/2025

Geanonimiseerde versie

Vertaling

C-381/25 – 1

Zaak C-381/25

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

10 juni 2025

Verwijzende rechter:

Landgericht Cottbus (Duitsland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

22 mei 2025

Eisers:

PL

GQ

Gedaagde:

Gexx aeroSol GmbH

[OMISSIS]

Landgericht Cottbus

Beslissing

In het geding tussen

1. PL, [OMISSIS] Zeuthen (Duitsland)

- eiseres -

2. GQ, [OMISSIS] Zeuthen

- eiser -

[OMISSIS]

en

Gexx aeroSol GmbH, [OMISSIS] Wildau (Duitsland)

- gedaagde -

[OMISSIS]

heeft het Landgericht Cottbus (rechter in eerste aanleg Cottbus, Duitsland) de volgende beslissing gegeven:

De behandeling van de zaak wordt geschorst.

I. Prejudiciële vragen

II. Het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) wordt krachtens artikel 267, eerste alinea, onder a), VWEU verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

- 1) Moet richtlijn 2011/83/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011 (hierna: „richtlijn 2011/83”) aldus worden uitgelegd dat een buiten verkoopruimten gesloten overeenkomst in de zin van artikel 2, punt [8], onder a), van die richtlijn vereist dat de partijen zowel bij het aanbod tot het sluiten van de overeenkomst als bij de aanvaarding daarvan gelijktijdig fysiek aanwezig zijn?
- 2) Indien de eerste prejudiciële vraag ontkennend wordt beantwoord: moet richtlijn 2011/83 aldus worden uitgelegd dat er geen sprake is van een buiten verkoopruimten gesloten overeenkomst in de zin van artikel 2, punt [8], onder a), van richtlijn 2011/83, indien de handelaar in de zin van artikel 2, punt 2, van die richtlijn (hierna: „handelaar”) vooraf een aanbod tot het sluiten van de overeenkomst aan de consument in de zin van artikel 2, punt [1], van die richtlijn (hierna: „consument”) toezendt, dat de consument in gelijktijdige fysieke aanwezigheid van de handelaar buiten verkoopruimten aanvaardt?
- 3) Is het voor de beantwoording van de tweede vraag van belang dat advies is verstrekt of onderhandelingen hebben plaatsgevonden dan wel een bepaalde bedenktijd is gegeven?

II. Voorwerp van het hoofdgeding en relevante feiten

Partijen twisten, voor zover relevant voor dit verzoek om een prejudiciële beslissing, over de terugbetaling van een voorschot ten bedrage van 6 479,31 EUR

uit een overeenkomst inzake de levering en montage van een fotovoltaïsche installatie inclusief batterijopslag en toebehoren.

Op 8 april 2020 hebben eisers een aanbod van gedaagde ontvangen over de voornoemde diensten (bijlage K1).

Dit aanbod is op 31 mei 2022 door de eisers ondertekend op hun privéterrein in gelijktijdige aanwezigheid van een vertegenwoordiger van gedaagde.

Op 8 november 2022 heeft gedaagde een voorschotfactuur ten bedrage 6 479,31 EUR afgegeven, die door de eisers is betaald (bijlage K3).

Gedaagde heeft de fotovoltaïsche installatie geleverd. De batterijopslag is niet gemonteerd. De deelprestatie is op 7 februari 2023 door de eisers aanvaard (bijlage B1).

De vertegenwoordiger van de eisers geeft per brief van 9 juni 2023, die op dezelfde datum door gedaagde is ontvangen, de overeenkomst van 31 mei 2022 herroepen en verzocht om restitutie van de aanbetaling van 6 479,31 EUR.

III. Toepasselijke bepalingen

1. Bepalingen van nationaal recht

De volgende nationale bepalingen moeten op het geding worden toegepast:

Bürgerliches Gesetzbuch (Duits burgerlijk wetboek; hierna: „BGB”):

a) § 13 Consument

„Een consument is iedere natuurlijke persoon die een rechtshandeling verricht voor doeleinden die overwegend buiten zijn bedrijfs- of zelfstandige beroepsactiviteit vallen.”

[§ 13 BGB in de versie van artikel 1 van de wet van 20 september 2013 (BGBl. I, blz. 3643)]

b) § 14 Handelaar

„(1) Een handelaar is een natuurlijke of rechtspersoon of een vennootschap met rechtspersoonlijkheid die bij het verrichten van een rechtshandeling handelt in de uitoefening van zijn bedrijfs- of zelfstandige beroepsactiviteit.

[...]”

[§ 14 BGB in de versie van artikel 2 van de wet van 27 juni 2000 (BGBl. I, blz. 899)]

c) § 312b Buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten

„(1) Buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten zijn overeenkomsten,

1.

die worden gesloten in gelijktijdige fysieke aanwezigheid van de handelaar en de consument op een andere plaats dan de verkoopruimten van de handelaar;

2.

waarvoor de consument een aanbod werd gedaan onder dezelfde omstandigheden als bedoeld onder 1.;

[...]”

[§ 312b BGB in de versie van artikel 1 van de wet van 20 september 2013 (BGBl. I, blz. 3645)]

d) § 312g Herroepingsrecht

„(1) In het geval van buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten en overeenkomsten op afstand heeft de consument een herroepingsrecht krachtens § 355.

[...]”

[§ 312g, lid 1, BGB in de versie van artikel 1 van de wet van 20 september 2013 (BGBl. I, blz. 3646)]

e) § 355 Herroepingsrecht bij consumentenovereenkomsten

„(1) Wanneer de wet de consument overeenkomstig deze bepaling een herroepingsrecht toekent, zijn de consument en de handelaar niet langer gebonden door hun intentieverklaring tot het sluiten van de overeenkomst, indien de consument zijn intentieverklaring binnen de gestelde termijn heeft herroepen. De herroeping geschiedt door middel van een verklaring aan de handelaar. De verklaring moet een ondubbelzinnige weergave zijn van de beslissing van de consument om de overeenkomst te herroepen. De herroeping hoeft niet met redenen te zijn omkleed. Voor inachtneming van de termijn volstaat de tijdige verzending van de herroeping.

(2) De herroepingstermijn bedraagt 14 dagen. Deze begint te lopen bij het sluiten van de overeenkomst, voor zover niet anders is bepaald.

(3) In geval van herroeping moeten de ontvangen prestaties onverwijld worden geretourneerd. [...]”

[§ 355 BGB in de versie van artikel 1 van de wet van 20 september 2013 (BGBl. I, blz. 3648)]

- f) § 356 Herroepingsrecht bij buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten en op afstand gesloten overeenkomsten

„[...]

(3) De herroepingstermijn begint niet te lopen voordat de handelaar de consument overeenkomstig de vereisten van artikel 246a, § 1, lid 2, eerste volzin, punt 1, of van artikel 246b, § 2, lid 1, van Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (wet tot invoering van het burgerlijk wetboek) heeft geïnformeerd. Het herroepingsrecht vervalt uiterlijk twaalf maanden en 14 dagen na het in lid 2 of § 355, lid 2, tweede volzin, genoemde tijdstip. De tweede volzin is niet toepasselijk op overeenkomsten betreffende financiële diensten.

[...]”

[§ 356, lid 3, BGB in de versie van artikel 1 van de wet van 20 september 2013 (BGBl. I, blz. 3649)]

- g) § 812

„§ 812 Recht op teruggave

(1) Hij die zonder rechtsgrondslag door een prestatie van een ander of anderszins op kosten van die ander iets verkrijgt, is tot teruggave gehouden. Deze verplichting bestaat ook wanneer de rechtsgrondslag op een later moment wegvalt of als het door de prestatie beoogde resultaat volgens de inhoud van de rechtshandeling zich niet voordoet.

[...]”

[§ 812, lid 1, BGB in de nieuwe bekendgemaakte versie van artikel 1 van 2 januari 2002 (BGBl. I, blz. 185)]

2. Unierechtelijke bepalingen

De volgende Unierechtelijke bepalingen moeten op het feiten worden toegepast:

Richtlijn 2011/83/EU van het Europees Parlement en de Raad van 22 november 2011 (PB 2011, L 304) (hierna richtlijn 2011/83)

„Artikel 2

Definities

Voor de toepassing van deze richtlijn wordt verstaan onder:

1.

„consument”: iedere natuurlijke persoon die bij onder deze richtlijn vallende overeenkomsten handelt voor doeleinden die buiten zijn bedrijfs- of beroepsactiviteit vallen;

2.

„handelaar”: iedere natuurlijke persoon of iedere rechtspersoon, ongeacht of deze privaats of publiek is, die met betrekking tot onder deze richtlijn vallende overeenkomsten handelt, mede via een andere persoon die namens hem of voor zijn rekening optreedt, in het kader van zijn handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit;

[...]

8.

„buiten verkoopruimten gesloten overeenkomst”: iedere overeenkomst tussen de handelaar en de consument:

a)

die wordt gesloten in gelijktijdige fysieke aanwezigheid van de handelaar en de consument op een andere plaats dan de verkoopruimten van de handelaar;

b)

waarvoor de consument een aanbod werd gedaan onder dezelfde omstandigheden als bedoeld in a);”

„Artikel 10

Weglating van informatie over het herroepingsrecht

(1) Indien de handelaar de consument niet de ingevolge artikel 6, lid 1, onder h), verplichte informatie over het herroepingsrecht heeft verstrekt, loopt de herroepingstermijn af twaalf maanden na het einde van de oorspronkelijke, overeenkomstig artikel 9, lid 2, vastgestelde herroepingstermijn.

[...]”

3. Nationale rechtspraak

Over de onderhavige rechtsvraag hebben Duitse rechters in ieder geval de volgende beslissingen gegeven:

- BGH (Bundesgerichtshof; hoogste federale rechter in burgerlijke en strafzaken Duitsland), arrest van 6 juli 2023, VII ZR 151/22,

DE:BGH:2023:060723UVIIZR151.22.0, hieronder geciteerd volgens beek-online (afwijzing van een herroepingsrecht)

- LG Hannover (Landgericht; rechter in eerste of tweede aanleg Hannover, Duitsland), arrest van 5 juli 2022, 9 S 16/21, DE:LGHANNO:2022:0705.9S16.21.00 (erkenning van een herroepingsrecht)
- OLG Köln (Oberlandesgericht; hoogste rechterlijke instantie van de deelstaat Noordrijn-Westfalen, Keulen, Duitsland), arrest van 16 december 2021, 7 U 12/20, punt 28, beek-online (ontkenning van herroepingsrecht)

4. Europese rechtspraak en rechtspraak van andere nationale rechters

De verwijzende rechter heeft geen relevante beslissingen van Europese rechters of andere nationale rechters over de onderhavige kwestie kunnen vinden.

5. Besprekingen van BGH, arrest van 6 juli 2023, VII ZR 151/22

- Brinkmann, *Risiken des Handwerker-Widerrufs – Rettung durch den BGH?*, Betriebs-Berater (BB) 2024, blz. 456-460 (kritisch)
- Koch, NJW 2023, blz. 3085 en 3086, beek-online (instemmend)

IV. Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

De onderhavige feiten roepen vragen op over de uitlegging van het Unierecht die niet eenduidig kunnen worden beantwoord, zelfs niet aan de hand van de bestaande rechtspraak over deze kwestie.

Volgens de hierboven onder II. weergegeven feiten moet het Hof beoordelen of de loutere aanvaarding van een aanbod van een handelaar buiten verkooppunten ook een herroepingsrecht als bedoeld in artikel 9, lid 1, van richtlijn 2011/83 oplevert, wanneer het aanbod reeds vóór de gelijktijdige fysieke aanwezigheid van de handelaar en de consument buiten de verkooppunten was gedaan.

1. Relevantie van de prejudiciële vragen voor de beslechting van het geding

De voorgelegde vragen zijn relevant voor de beslechting van het geding.

Volgens nationaal recht bestaat er een recht bedoeld in § 812, lid 1, tweede volzin, alternatief 1, BGB, voor zover de eisers een herroepingsrecht in de zin van richtlijn 2011/83 hadden.

Hierdoor zou de rechtsgrondslag van voorschot alsnog wegvallen, zodat de eisers in beginsel recht zouden hebben op een bedrag van 6 479,31 EUR. Indien de

eisers geen herroepingsrecht hadden, zou de vordering met betrekking tot het onderhavige deel van het geding moeten worden afgewezen.

Op grond van de feiten staat vast dat de eisers als consument in de zin van artikel 2, punt 1, van richtlijn 2011/83 moeten worden aangemerkt. Gedaagde is handelaar als bedoeld in artikel 2, punt 2, van richtlijn 2011/83. Er is een overeenkomst in de zin van artikel 9, lid 1, van richtlijn 2011/93 gesloten.

De overeenkomst werd, ongeacht de precieze juridische kwalificatie ervan, binnen de gestelde termijn bedoeld in artikel 10, lid 1, van richtlijn 2011/83 herroepen.

De oorspronkelijke herroepingstermijn is op z'n vroegst op 31 mei 2022 begonnen en op z'n vroegst op 14 juni 2022 verstreken. Door de weglating van informatie over het herroepingsrecht is de desbetreffende termijn op z'n vroegst op 14 juni 2023 verstreken.

De herroeping op 9 juni 2023 heeft derhalve in ieder geval binnen de gestelde termijn plaatsgevonden.

De verwijzende rechter heeft onderzocht of een uitoefening van het herroepingsrecht om redenen van goede trouw moet worden ontzegd. De verwijzende rechter gaat ervan uit dat niet is voldaan aan de voorwaarden voor dit instituut.

Uiteindelijk is dus de vraag of er een herroepingsrecht bestond, relevant voor de beslechting van het geding.

2. Twijfels over de uitlegging van artikel 2, punt 8, onder a), van richtlijn 2011/83

De verwijzende rechter acht een beslissing van het Hof over de onderhavige vraag noodzakelijk.

Er bestaan uiteenlopende beslissingen van nationale rechters. De huidige rechtspraak biedt met name handelaren geen rechtszekerheid (zie Brinkmann, BB 2024, blz. 456 en 460)

3. Beantwoording van de prejudiciële vragen door de verwijzende rechter

Overeenkomstig punt 17 van de aanbevelingen van het Hof van Justitie van de Europese Unie aan de nationale rechterlijke instanties over het aanhangig maken van prejudiciële procedures (2016/C 439/01) vermeldt de verwijzende rechter beknopt hoe de prejudiciële vragen zijns inziens zouden moeten worden beantwoord.

De eerste prejudiciële vraag moet volgens de huidige opvatting ontkennend worden beantwoord. De tweede prejudiciële vraag moet ontkennend worden beantwoord. In dit verband zijn details niet relevant (derde prejudiciële vraag).

Volgens de verwijzende rechter bestaat er bij de afgifte van de verklaring van aanvaarding van een consument in gelijktijdige fysieke aanwezigheid van de handelaar buiten verkoopruimten een onverkort herroepingsrecht van de consument. Hierbij is niet van belang of het aanbod van een overeenkomst door de handelaar al (lang) van tevoren was gedaan, of dat er onderhandeld was en dergelijke.

a) Bewoordingen

De tekst van artikel 2, punt 8, en artikel 9, lid 1, van richtlijn 2011/83 bevat in de Duitstalige versie van de richtlijn de begrippen „abgeschlossen“ (afgesloten) dan wel „geschlossen“ (gesloten) overeenkomst, waarbij de verwijzende rechter er niet van uitgaat dat deze begrippen een verschillende betekenis hebben. De Engelse versie spreekt doorlopend van „concluded“ en „conclusion“. Een overeenkomst bestaat weliswaar regelmatig uit een overeenstemmende verklaring van aanbod en aanvaarding, maar op grond daarvan kan volgens de verwijzende rechter niet worden geconcludeerd dat er alleen sprake is van een „gesloten“ overeenkomst, wanneer alle vereiste verklaringen buiten verkoopruimten zijn afgegeven.

De andersluidende beslissing van het Bundesgerichtshof (BGH, arrest van 6 juli 2023, VII ZR 151/22) omvat de overweging dat een afwijzing van het herroepingsrecht volgens de bewoordingen voor de hand ligt (BGH, reeds aangehaald, punt 24, beck-online). De door het Bundesgerichtshof aangehaalde citaten (BGH, reeds aangehaald, punt 24) ondersteunen zijn opvatting niet, aangezien zij geen betrekking hadden op de Duitse uitvoeringsbepaling van artikel 2, punt 8, onder a), van richtlijn 2011/83, maar op de uitvoeringsbepaling van artikel 2, punt 8, onder b), ervan (zie § 312b, lid 1, punt 1 dan wel punt 2, BGB, tevens Brinkmann, BB 2024, blz. 456 en 459).

Volgens de huidige opvatting zijn er meer aanwijzingen dat er juist sprake is van het „sluiten“ van een overeenkomst in de zin van artikel 8, punt 8, onder a), van richtlijn 2011/83 wanneer definitief wordt verklaard dat de overeenkomst tot stand komt (in de regel bij de aanvaarding).

Wanneer dus de definitieve, voor de consument bindende aanvaarding buiten verkoopruimten in gelijktijdige fysieke aanwezigheid van de handelaar wordt verklaard, is de verwijzende rechter van opvatting dat dit volgens de bewoordingen van de richtlijn volstaat voor het ontstaan van een herroepingsrecht.

b) Systematiek

Dit resultaat wordt volgens de verwijzende rechter bevestigd door het feit dat de afgifte van de voor de consument bindende verklaring ook voor artikel 2, punt 8, onder a), van richtlijn 2011/83 (dat in casu zelf niet relevant is), het beslissende afbakeningscriterium lijkt te zijn: de consument moet ertegen worden beschermd dat hij de voor hem zelf definitief bindende wilsverklaring in gelijktijdige fysieke

aanwezigheid van een handelaar buiten verkoopp ruimten afgeeft, zelfs indien de overeenkomst pas op een later moment tot stand komt.

c) Doel en strekking

In beginsel is het wellicht juist dat in casu regelmatig geen sprake is van een typische situatie met psychologische druk of een verrassingselement (BGH, arrest van 6 juli 2023, VII ZR 151/22, punt 25, beck-online met verwijzing naar overweging 21 van richtlijn 2011/83).

Dit kan echter juist niet worden uitgesloten. Naargelang de omstandigheden kan ook bij een reeds bestaande mogelijkheid om het aanbod van tevoren te bestuderen zonder meer psychologische druk ontstaan. De levenservaring leert dat een partij in gelijktijdige fysieke aanwezigheid van een andere partij eerder een bindend aanbod zal aannemen dan wanneer de andere partij niet aanwezig is.

De bescherming tegen een situatie met psychologische druk is derhalve ook noodzakelijk in gevallen waarin de handelaar de voor hem bindende verklaring reeds heeft afgegeven en de consument de gelegenheid had om deze te bestuderen.

d) Uitlegging van de verwijzende rechter

Volgens de verwijzende rechter zijn er bijgevolg betere redenen om het bestaan van het herroepingsrecht niet afhankelijk te stellen van de omstandigheid dat alle verklaringen inzake de overeenkomst buiten verkoopp ruimten en in gelijktijdige aanwezigheid van de handelaar zijn afgegeven. Ook is het onwaarschijnlijk dat andere omstandigheden van het individuele geval, zoals bedenktijd en de omvang van de onderhandelingen achteraf, van belang zijn.

[OMISSIS]